

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 24.5.2011
COM(2011) 289 galīgā redakcija
2011/0136 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par dažiem atļautiem nenosakāmu autoru darbu izmantošanas veidiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2011) 615 galīgā redakcija}

{SEC(2011) 616 galīgā redakcija}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Lai darbus, ko aizsargā autortiesības, varētu darīt pieejamus sabiedrībai digitālās tiešsaistes bibliotēkās un arhīvos, vajag iepriekšējas atļaujas. Ja autortiesību īpašnieki nav nosakāmi vai atrodami, attiecīgos darbus uzskata par nenosakāmu autortiesību darbiem. Tas nozīmē, ka atļaujas, ko vajag, lai šos darbus darītu pieejamus tiešsaistē, nav iegūstamas. Bibliotēkas un citas iestādes, kas dara darbus pieejamus sabiedrībai tiešsaistē bez iepriekšējām atļaujām, riskē pārkāpt autortiesības.

Šā priekšlikuma galvenais mērķis ir radīt tiesisko regulējumu, lai nodrošinātu likumīgu pārrobežu piekļuvi tiešsaistē pieejamiem nenosakāmu autortiesību darbiem, kas atrodas digitālās bibliotēkās un arhīvos, kurus pārvalda dažādas šajā priekšlikumā minētas iestādes, ja tās izmanto šos nenosakāmu autortiesību darbus ar sabiedrības interesēm saistītu mērķu labā. Šādi darbi ietver darbus, kuri publicēti kā grāmatas, žurnāli, laikraksti un citādi rakstveida materiāli, tostarp minētajos darbos iekļautus darbus, kā arī audiovizuālus un kinematogrāfijas darbus, kas iekļauti filmu mantojuma iestāžu kolekcijās, un audio, audiovizuālus un kinematogrāfijas darbus, kas iekļauti sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos un ir sabiedrisko raidorganizāciju producēti. Attiecībā uz sabiedrisko raidorganizāciju arhīviem un sabiedrisko raidorganizāciju īpašo producentu statusu ir nepieciešams ierobežot nenosakāmu autortiesību darbu rašanos, nosakot laika ierobežojumu darbiem, kas ietilpst priekšlikuma darbības jomā.

Šis mērķis jāsasniedz, izmantojot nenosakāmu autortiesību darbu statusa savstarpējas atzīšanas sistēmu. Lai noteiktu nenosakāmu autortiesību darba statusu, bibliotēkām, izglītības iestādēm, muzejiem un arhīviem, filmu mantojuma iestādēm un sabiedriskajām raidorganizācijām, ievērojot direktīvas priekšlikumā izklāstītās prasības, jāveic iepriekšēja rūpīga meklēšana dalībvalstī, kurā darbs pirmo reizi publicēts. Kad pēc rūpīgas meklēšanas darbam piešķir nenosakāmu autortiesību darba statusu, attiecīgo darbu uzskata par nenosakāmu autortiesību darbu visā ES teritorijā, izvairoties no vajadzības veikt daudzkārtēju rūpīgu meklēšanu. Saskaņā ar šo kārtību nenosakāmu autortiesību darbus būs iespējams darīt pieejamus tiešsaistē kultūras un izglītības vajadzībām bez iepriekšējas atļaujas, ja darba īpašnieks neizbeigs nenosakāmu autortiesību darba statusu.

Šīs iniciatīvas pamatā ir Komisijas 2006. gada Ieteikums par kultūras materiālu pārveidošanu ciparu formātā, pieejamību tiešsaistē un saglabāšanu ciparu formātā¹. Pretēji šim ieteikumam tikai dažas dalībvalstis ir īstenojušas tiesību aktus attiecībā uz nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu. Turklāt šos dažus pastāvošos valstu risinājumus ierobežo tas, ka darbiem tiešsaistē var piekļūt tikai iedzīvotāji, kas dzīvo attiecīgo dalībvalstu teritorijā.

Tiesiskā regulējuma izstrāde, lai vienotajā tirgū atvieglotu nenosakāmu autortiesību darbu pārrobežu digitalizāciju un izplatīšanu, ir arī viens no pamatpasākumiem Eiropas digitalizācijas programmā², kas ir daļa no stratēģijas „Eiropa 2020”³.

¹ Komisijas 2006. gada 24. augusta Ieteikums 2006/585/EK par kultūras materiālu pārveidošanu ciparu formātā, pieejamību tiešsaistē un saglabāšanu ciparu formātā, OV L 236, 31.8.2006., 28.-30. lpp.

² Eiropas digitalizācijas programma, COM(2010) 245.

³ "Eiropa 2020 — Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei", http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

• Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Pulcinot kultūras materiālu, tostarp nenosakāmu autortiesību darbu, digitalizācijā un tiešsaistes pieejamības nodrošināšanā iesaistītās ieinteresētās personas, 2006. gadā tika izveidota augsta līmeņa ekspertu grupa jautājumos par digitālām bibliotēkām⁴. Grupa pieņēma galīgo ziņojumu par kultūras materiālu saglabāšanu digitālā formātā, nenosakāmu autortiesību darbiem un darbiem, ko vairs neizdod⁵. Bibliotēku, arhīvu un tiesību subjektu pārstāvji parakstīja Saprašanās memorandu par nenosakāmu autortiesību darbu rūpīgas meklēšanas pamatnostādņem⁶.

Komisija 2008. gadā publicēja Zaļo grāmatu „Autortiesības uz zināšanām balstītā ekonomikā”⁷, kurā tā aicināja ieinteresētās personas paust viedokļus, *inter alia*, par to, vai būtu jāveic ar nenosakāmu autortiesību darbiem saistīti papildpasākumi⁸. Komisija 2009. gada 19. oktobrī pieņēma papildu Paziņojumu „Autortiesības uz zināšanām balstītā ekonomikā”⁹, kurā tā paziņoja, ka veiks ietekmes novērtējumu, lai meklētu risinājumu nenosakāmu autortiesību darbu problēmai ES.

Komisija 2009. gada 26. oktobrī rīkoja atklātu izskatīšanu, kurā visas ieinteresētās personas puda viedokļus par nenosakāmu autortiesību darbiem. Prezidentvalsts Zviedrija un Eiropas Parlaments 2009. gada 10. novembrī rīkoja kopīgu izskatīšanu, kas bija veltīta nenosakāmu autortiesību darbiem un pasākumiem, lai nodrošinātu darbu pieejamību vājredzīgām personām.

Lai sīkāk apspriestu attiecīgos jautājumus, Komisijas dienesti 2009. un 2010. gadā rīkoja divpusējas tikšanās ar daudzām ieinteresētajām personām.

• Ietekmes novērtējums

Ietekmes novērtējumā analizēti seši varianti: 1) variants „nedarīt neko”, 2) normatīvs autortiesību izņēmums, 3) paplašināta kolektīva licencēšana, 4) īpašas nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanas licences, ko piešķir autortiesību aģentūras, 5) īpašas nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanas licences, ko piešķir publiskā sektora iestādes, 6) valstu izvēlēto nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanas risinājumu savstarpēja atzīšana.

Visu politikas variantu (izņemot 1. variantu) pamatā ir priekšnoteikums, ka tiks pieņemta direktīva, saskaņā ar kuru visām dalībvalstīm noteiktā termiņā būs jāievieš īpaši tiesību akti attiecībā uz nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu. Visu politikas variantu (izņemot

⁴ Komisijas 2006. gada 27. februāra Lēmums, ar ko izveido augsta līmeņa ekspertu grupu jautājumos par digitālām bibliotēkām, OV L 63, 4.3.2006., 25.-27. lpp. Grupu vēlāk atjaunoja ar Komisijas 2009. gada 25. marta lēmumu, OV 82, 28.3.2009., 9.-11. lpp.

⁵ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/experts/hleg/index_en.htm.

⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/orphan/guidelines.pdf.

⁷ COM(2008) 466.

⁸ Atbildes uz uzdotajiem jautājumiem ir pieejamas http://circa.europa.eu/Public/irc/markt/markt_consultations/library?l=/copyright_neighbouring_consultation_copyright&vm=detailed&sb=Title.

⁹ Atbilžu analīzi sk. pielikuma 1. un 2. nodaļā.

COM(2009) 532.

3. variantu) pamatā kā priekšnoteikums ir prasība veikt rūpīgu meklēšanu, pirms nenosakāmu autortiesību darbus dara pieejamus digitālās tiešsaistes bibliotēkās.

Normatīva izņēmuma gadījumā (2. variants) nebūtu jāveic apgrūtinoša autortiesību licences iegūšanas procedūra, bet saglabātos iepriekšējais rūpīgas meklēšanas prasība. Tomēr šajā variantā būtu zemāks tiesiskās noteiktības līmenis, jo rūpīgai meklēšanai trūktu trešās personas apliecinājuma.

Saskaņā ar 3. variantā paredzēto paplašinātu kolektīvu licenču modeli pieņem, ka autortiesību aģentūras piešķirta licence, kas ļauj bibliotēkai darīt grāmatas pieejamas tīmekļa vietnē, likumīgi attiecas uz visiem attiecīgā veida darbiem, tostarp uz nenosakāmu autortiesību darbiem (t. i., grāmatām, filmām). Uzska, ka autortiesību aģentūra pārstāv šos sistēmai nepiederošos darbus neatkarīgi no tā, vai tā ir veikusi rūpīgu meklēšanu, lai noteiktu vai atrastu autorus. Rūpīgas meklēšanas trūkuma dēļ šo modeli nevar izmantot kā pieeju, kuras pamatā ir nenosakāmu autortiesību darbu statusa savstarpēja atzīšana. Turklāt paplašinātas kolektīvas licences parasti ir derīgas tikai tās dalībvalsts teritorijā, uz kuru attiecas normatīvā prezumpcija.

Īpašas nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanas licences (4. variants) nodrošina bibliotēkām un citiem labumguvējiem augstu tiesiskās noteiktības līmeni, aizsargājot pret zaudējumu atlīdzības prasībām īpašnieku atrašanās gadījumos. Šajā variantā nepieciešama gan rūpīga meklēšana, lai darbiem piešķirtu nenosakāmu autortiesību darbu statusu, gan īpaša nenosakāmu autortiesību darbu licencēšanas kārtība.

Valdības licence, kas aptver nenosakāmu autortiesību darbus (5. variants), publiski apliecina, ka ir veikta rūpīga meklēšana, garantējot attiecīgajai digitālajai bibliotēkai augstu tiesiskās noteiktības līmeni. Šai noteiktībai ir sava cena — administratīvais slogs. Tāpēc šīs sistēmas agrāko īstenošanas mēģinājumu ietekme ir bijusi ierobežota un lielos digitālu bibliotēku projektos to neizmanto.

Pieeja, kuras pamatā ir nenosakāmu autortiesību darbu statusa savstarpēja atzīšana (6. variants), garantē bibliotēkām un citiem labumguvējiem tiesisko noteiktību attiecībā uz konkrētu darbu nenosakāmu autortiesību darbu statusu. Savstarpēja atzīšana nodrošina digitālās bibliotēkās iekļautu nenosakāmu autortiesību darbu pieejamību iedzīvotājiem visā Eiropā.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

- **Ierosināto pasākumu kopsavilkums**

Priekšlikums attiecas uz rūpīgu meklēšanu, kas jāveic, lai noteiktu, vai konkrēts darbs ir nenosakāmu autortiesību darbs, un lai nodrošinātu, ka šādu darbu, ievērojot dažus nosacījumus, konkrētām vajadzībām var likumīgi darīt sabiedrībai pieejamu tiešsaistē. Priekšlikumā ir arī skaidrota paplašinātu kolektīvu licenču piemērošana potenciāliem nenosakāmu autortiesību darbiem.

- **Juridiskais pamats**

LESD 114. pants.

- **Subsidiaritātes princips**

Ierosinātais tiesību akts ir direktīva, jo tādas brīvprātīgas pieejas kā Komisijas 2006. gada 24. augusta Ieteikums 2006/585/EK nav devušas vēlamo rezultātu. Turklāt tas, ka piekļuvi nenosakāmu autortiesību darbiem tiešsaistes bibliotēkās vienlaikus reglamentē nesaskaņotas valstu pieejas, traucē bibliotēkām darīt nenosakāmu autortiesību darbus pieejamus visās ES dalībvalstīs¹⁰.

- **Proporcionalitātes princips**

Tā kā nenosakāmu autortiesību darbu problēma ir būtisks šķērslis, kas kavē digitālu bibliotēku veidošanu, saskaņots ES regulējums, kurš reglamentē piekļuvi nenosakāmu autortiesību darbiem tiešsaistē, ir samērīgākais risinājums, lai sasniegtu vēlamo rezultātu. Jebkura cita pieeja nozīmētu daudz lielākas tikai ar nenosakāmu autortiesību darbiem saistītas administrēšanas izmaksas un licencēšanas infrastruktūras.

- **Juridisko instrumentu izvēle**

Ierosinātais juridiskais instruments ir direktīva.

Priekšlikuma galvenie panti

Priekšlikuma 1. pantā ir noteikta direktīvas darbības joma un priekšmets, proti, direktīva attiecas uz dažādiem materiāliem, kas atrodas publiskās bibliotēkās, izglītības iestādēs, muzejos un arhīvos, kā arī filmu mantojuma iestāžu kolekcijās un sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos. Poligrāfijas nozarē tā attiecas arī uz šajos publicētajos darbos iekļautiem vizuāliem darbiem, piemēram, fotogrāfijām un ilustrācijām.

Priekšlikuma 2. pantā ir sniegta nenosakāmu autortiesību darbu definīcija. Nenosakāmu autortiesību darbu definīcijā ir iekļauta rūpīgas meklēšanas prasība.

Priekšlikuma 3. pantā ir skaidrots, kā iestādēm, kam ir atļauts izmantot nenosakāmu autortiesību darbus, jāveic rūpīga meklēšana. Šajā pantā ir paskaidrots, ka rūpīga meklēšana jāveic tikai valstī, kurā attiecīgais darbs pirmo reizi publicēts.

Priekšlikuma 4. pantā ir noteikts savstarpējas atzīšanas princips, saskaņā ar kuru darbu, kas pēc rūpīgas meklēšanas saskaņā ar 3. pantu ir uzskatāms par nenosakāmu autortiesību darbu, visās dalībvalstīs uzskata par nenosakāmu autortiesību darbu.

Priekšlikuma 5. pants attiecas uz iespēju izbeigt nenosakāmu autortiesību darba statusu.

Priekšlikuma 6. pantā ir minēti veidi, kādos nosauktajiem labumguvējiem ir atļauts izmantot nenosakāmu autortiesību darbus (darīt tos pieejamus sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK 3. panta izpratnē un reproducēt Direktīvas 2001/29/EK 2. panta izpratnē ar sabiedrības interesēm saistītu mērķu labā).

Priekšlikuma 7. pantā noteikts, kā dalībvalstis ar noteiktiem nosacījumiem drīkst atļaut dažus papildu izmantošanas veidus.

¹⁰ Dažās dalībvalstīs, piemēram, Francijā, leģislatīva risinājuma sagatavošanas darbā ir skaidri atzīta vajadzība pēc Eiropas mēroga risinājuma, sk. *Conseil Supérieur de la Propriété Littéraire et Artistique Commission sur les œuvres orphelines*, 19. lpp.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neietekmē Savienības budžetu.

5. IZVĒLES ELEMENTI

- **Eiropas Ekonomikas zona**

Ierosinātais tiesību akts attiecas uz EEZ jautājumu, tāpēc tas būtu jāattiecina uz Eiropas Ekonomikas zonu.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par dažiem atļautiem nenosakāmu autoru darbu izmantošanas veidiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 49., 56. un 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹¹,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Bibliotēkas, muzeji, arhīvi, izglītības iestādes, filmu mantojuma iestādes un sabiedriskās raidorganizācijas ir iesaistītas savu kolekciju un arhīvu plašā digitalizācijā, lai radītu Eiropas digitālās bibliotēkas. Dalībvalstu bibliotēkas, muzeji, arhīvi, izglītības iestādes, filmu mantojuma iestādes un sabiedriskās raidorganizācijas palīdz saglabāt un izplatīt Eiropas kultūras mantojumu, un tas ir svarīgi arī saistībā ar tādu Eiropas digitālo bibliotēku kā *Europeana* izveidi. Iespiedmateriālu masveida digitalizācijas, kā arī meklēšanas un indeksēšanas tehnoloģijas palielina bibliotēku kolekciju pētniecisko vērtību.
- (2) Nepieciešamība sekmēt zināšanu un inovāciju brīvu apriti iekšēja tirgū ir svarīga stratēģijas "Eiropa 2020" sastāvdaļa, kā noteikts Komisijas paziņojumā "Eiropa 2020 — Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei"¹², kurā kā viena no galvenajām iniciatīvām iekļauta Eiropas digitalizācijas programmas izstrāde.
- (3) Tiesiskā regulējuma radīšana, lai atvieglotu tādu darbu, kuru autori nav noteikti vai ir noteikti, bet nav atrodami, jeb tā dēvēto nenosakāmu autortiesību darbu digitalizāciju un izplatīšanu, ir viens no pamatpasākumiem Eiropas digitalizācijas programmā, kas

¹¹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹² COM(2010) 2020.

izklāstīta Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai „Digitālā programma Eiropai”¹³.

- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvā 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā¹⁴, kurai atbilstoši ir saskaņotas autoru ekskluzīvās tiesības reproducēt savus darbus un darīt tos pieejamus sabiedrībai, ir noteikts, ka darbus var digitalizēt un darīt pieejamus tikai ar iepriekšēju autora piekrišanu.
- (5) Nenosakāmu autortiesību darbu gadījumā iepriekšēja piekrišana, kas ļautu darbus reproducēt vai darīt pieejamus sabiedrībai, nav iegūstama.
- (6) Dažādas dalībvalstu pieejas nenosakāmu autortiesību darbu statusa atzīšanai var radīt šķēršļus, kas traucē iekšējā tirgus darbību un nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu un pārrobežu pieejamību. Atšķirīgas pieejas var arī ierobežot tādu preču un pakalpojumu brīvu apriti, kuros ir integrēti kultūras materiāli. Tāpēc ir lietderīgi nodrošināt šā statusa savstarpēju atzīšanu.
- (7) Kopēja pieeja nenosakāmu autortiesību darbu statusa un nenosakāmu autortiesību darbu atļauto izmantošanas veidu noteikšanā ir īpaši svarīga, lai iekšējā tirgū garantētu tiesisko noteiktību bibliotēkām, muzejiem, izglītības iestādēm, arhīviem, filmu mantojuma iestādēm un sabiedriskajām raidorganizācijām, kas izmanto nenosakāmu autortiesību darbus.
- (8) Kinematogrāfijas, audio un audiovizuālie darbi, kas atrodas sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos un kurus producējušas sabiedriskās raidorganizācijas, ietver nenosakāmu autortiesību darbus. Ņemot vērā raidorganizāciju īpašo audio un audiovizuālā materiāla producentu statusu un nepieciešamību pieņemt pasākumus, lai ierobežotu nenosakāmu autortiesību darbu rašanos nākotnē, ir piemēroti noteikt laika ierobežojumu attiecībā uz šīs direktīvas piemērošanu, ciktāl tā attiecas uz darbiem sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos.
- (9) Šajā direktīvā kinematogrāfijas, audio un audiovizuālie darbi sabiedrisko raidorganizāciju arhīvos būtu jāsaprot kā atsauce uz darbiem, kuri radīti šo organizāciju uzdevumā un to ekskluzīvai izmantošanai.
- (10) Lielu tiešsaistes bibliotēku radīšana atvieglo elektronisku meklēšanas un atklāšanas rīku izmantošanu, kas pētniekiem un augstskolu mācībspēkiem ļauj piekļūt jauniem atklājumu avotiem, neliekot samierināties ar tradicionāliem, analogiem meklēšanas paņēmieniem.
- (11) Starptautisku savstarpējas atzīšanas apsvērumu dēļ šī direktīva būtu jāpiemēro tikai darbiem, kas pirmo reizi publicēti vai pārraidīti kādā dalībvalstī.
- (12) Pirms darba atzīšanas par nenosakāmu autortiesību darbu, būtu jāveic godprātīga un pietiekami rūpīga autora meklēšana. Dalībvalstīm būtu jāatļauj noteikt, ka šādu rūpīgu meklēšanu var veikt vai nu šajā direktīvā minētās organizācijas vai citas organizācijas.

¹³ COM(2010) 245.

¹⁴ OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.

- (13) Lai Savienībā nodrošinātu augstu autortiesību aizsardzības līmeni, attiecībā uz rūpīgu meklēšanu ir lietderīgi paredzēt saskaņotu pieeju. Veicot rūpīgu meklēšanu, būtu jāizmanto publiski pieejamas datu bāzes, kurās ir atrodama informācija par darbu autortiesību statusu. Turklāt, lai izvairītos no dārgas digitalizācijas atkārtotas veikšanas, dalībvalstīm būtu jāparedz, ka nenosakāmu autortiesību darbu izmantošana, ko veic šajā direktīvā minētās organizācijas, tiek reģistrēta publiski pieejamā datu bāzē. Publiski pieejamās meklējumu rezultātu datu bāzes un nenosakāmu autoru darbu izmantošana iespēju robežās jāveido un jāīsteno tā, lai būtu iespējama to savienošana Eiropas līmenī un to aplūkošana, izmantojot vienu pieejas punktu.
- (14) Nenosakāmu autortiesību darbiem var būt vairāki autori un tajos var būt iekļauti citi darbi vai aizsargātu tiesību objekti. Šai direktīvai nebūtu jāietekmē zināmu vai apzinātu tiesību subjektu tiesības.
- (15) Lai izvairītos no meklēšanas pasākumu dublēšanas, rūpīga meklēšana būtu jāveic tikai tajā dalībvalstī, kurā attiecīgais darbs pirmo reizi publicēts vai pārraidīts. Lai pārējās dalībvalstīs varētu pārliecināties, ka darbam kādā dalībvalstī ir nenosakāmu autortiesību darba statuss, dalībvalstīm būtu jānodrošina to teritorijā veiktas rūpīgas meklēšanas rezultātu iekļaušana publiski pieejamā datu bāzē.
- (16) Ir lietderīgi paredzēt, ka autori var izbeigt nenosakāmu autortiesību darbu statusu, ja viņi piesaka tiesības uz saviem darbiem.
- (17) Lai veicinātu izglītību un kultūru, dalībvalstīm būtu jāļauj publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm un muzejiem, kā arī arhīviem, filmu mantojuma iestādēm un sabiedriskajām raidorganizācijām darīt pieejamus un reproducēt nenosakāmu autortiesību darbus, ja tas palīdz pildīt to uzdevumus sabiedrības interešu labā, jo īpaši saglabāt un restaurēt to kolekcijās iekļautos darbus un nodrošināt to pieejamību kultūras un izglītības vajadzībām. Filmu mantojuma iestādēm saskaņā ar šo direktīvu būtu jāaptver dalībvalstu izraudzītas organizācijas, kas vāc, katalogizē, saglabā un restaurē to kultūras mantojuma filmas.
- (18) Eiropas kultūras mantojuma digitalizācijas sekmēšanā ieguldījumu var sniegt arī līgumu slēgšana, proti, bibliotēkas, izglītības iestādes, muzeji, arhīvi un filmu mantojuma iestādes, ievērojot šajā direktīvā minētos atļautos izmantošanas veidus, var slēgt līgumus ar komerciāliem partneriem, lai digitalizētu un darītu pieejamus sabiedrībai nenosakāmu autortiesību darbus. Līgumos var paredzēt arī finansiālu palīdzību, ko sniedz šie partneri.
- (19) Lai uzlabotu Savienības iedzīvotāju piekļuves iespējas Eiropas kultūras mantojumam, jānodrošina, ka nenosakāmu autortiesību darbi, kas ir digitalizēti un darīti pieejami sabiedrībai vienā dalībvalstī, ir pieejami arī pārējās dalībvalstīs. Publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm, muzejiem, arhīviem, filmu mantojuma iestādēm un sabiedriskām raidorganizācijām, kas izmanto nenosakāmu autortiesību darbus, lai pildītu savus sabiedriski nozīmīgos uzdevumus, būtu jāspēj padarīt nenosakāmu autortiesību darbus pieejamus sabiedrībai citās dalībvalstīs.
- (20) Šī direktīva nedrīkstētu skart dalībvalstīs spēkā esošo tiesību pārvaldības kārtību, piemēram, attiecībā uz paplašinātām kolektīvām licencēm.

- (21) Dalībvalstīm būtu jāatļauj pieļaut nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu mērķiem, kas ir plašāki par šajā direktīvā minēto organizāciju sabiedriski nozīmīgajiem uzdevumiem. Šādos gadījumos būtu jāaizsargā tiesību subjektu likumīgās tiesības un intereses.
- (22) Ja dalībvalsts ar šajā direktīvā noteiktajiem nosacījumiem atļauj publiski pieejamām bibliotēkām, izglītības iestādēm, muzejiem, arhīviem, filmu mantojuma iestādēm un sabiedriskām raidorganizācijām izmantot nenosakāmu autoru darbus mērķiem, kas ir plašāki par šo organizāciju sabiedriski nozīmīgajiem uzdevumiem, tiesību subjektu, kas pieteikuši tiesības uz saviem darbiem, būtu jāsaņem atlīdzība. Nosakot šādu atlīdzību, būtu jāņem vērā darba veids un izmantošana. Dalībvalstis var paredzēt, ka par šādu nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu iekasētā atlīdzība, kas paredzēta izmaksai, bet nav pieprasīta pēc šajā direktīvā noteikta termiņa beigām, būtu jāatvēl tam, lai finansētu autortiesību informācijas avotus, kas ar zemu izmaksu un automatizācijas palīdzību veicinās rūpīgu meklēšanu attiecībā uz darbiem, kas faktiski vai potenciāli ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.
- (23) Tā kā dalībvalstis vienas pašas nevar pietiekami labi sasniegt paredzēto pasākumu mērķus, proti, nodrošināt tiesisko noteiktību attiecībā uz nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu, un nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu reglamentējošo noteikumu vienveidības dēļ tie labāk sasniedzami Savienības līmenī, tāpēc Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā izklāstīto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā izklāstīto proporcionalitātes principu šī direktīva nepārsniedz to, kas vajadzīgs šo mērķu sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva attiecas uz dažiem veidiem, kādos publiski pieejamas bibliotēkas, izglītības iestādes un muzeji, kā arī arhīvi, filmu mantojuma iestādes un sabiedriskās raidorganizācijas apņemas izmantot nenosakāmu autortiesību darbus.
2. Šī direktīva attiecas uz darbiem, kas pirmo reizi publicēti vai pārraidīti kādā dalībvalstī un ir:
 - (1) darbi, kuri publicēti kā grāmatas, žurnāli, laikraksti vai citādi rakstveida materiāli un iekļauti publiski pieejamu bibliotēku, izglītības iestāžu, muzeju un arhīvu kolekcijās, vai
 - (2) kinematogrāfijas un audiovizuāli darbi, kas iekļauti filmu mantojuma iestāžu kolekcijās, vai
 - (3) kinematogrāfijas, audio un audiovizuāli darbi, kurus līdz 2002. gada 31. decembrim radījušas sabiedriskās raidorganizācijas un kuri iekļauti to arhīvos.

2. pants
Nenosakāmu autortiesību darbi

1. Darbu uzskata par nenosakāmu autortiesību darbu, ja pēc rūpīgas meklēšanas un tās rezultātu reģistrēšanas saskaņā ar 3. pantu darba tiesību subjekts nav noteikts vai ir noteikts, bet nav atrasts.
2. Ja darbam ir vairāk nekā viens tiesību subjekts un kāds no tiesību subjektiem ir noteikts un atrasts, šo darbu neuzskata par nenosakāmu autortiesību darbu.

3. pants
Rūpīga meklēšana

1. Lai noteiktu, vai darbs ir nenosakāmu autortiesību darbs, 1. panta 1. punktā minētās organizācijas nodrošina, ka saistībā ar katru darbu tiek veikta rūpīga meklēšana, izmantojot attiecīgajam darbu veidam atbilstošus informācijas avotus.
2. Katram darbu veidam atbilstošos informācijas avotus, kas ietver pielikumā minētos avotus, nosaka dalībvalstis, konsultējoties ar tiesību subjektiem un lietotājiem.
3. Rūpīga meklēšana ir jāveic tikai tajā dalībvalstī, kurā darbs pirmo reizi publicēts vai pārraidīts.
4. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to teritorijā veiktie rūpīgas meklēšanas rezultāti tiek reģistrēti publiski pieejamā datu bāzē.

4. pants
Nenosakāmu autortiesību darba statusa savstarpēja atzīšana

Darbu, ko saskaņā ar 2. pantu uzskata par nenosakāmu autortiesību darbu vienā dalībvalstī, uzskata par nenosakāmu autortiesību darbu visās dalībvalstīs.

5. pants
Nenosakāmu autortiesību darba statusa izbeigšana

Dalībvalstis nodrošina, ka par nenosakāmu autortiesību darbu uzskatāmu darbu tiesību subjektiem ir iespēja jebkurā laikā izbeigt nenosakāmu autortiesību darba statusu.

6. pants
Nenosakāmu autortiesību darbu atļautie izmantošanas veidi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. panta 1. punktā minētajām organizācijām ir atļauts izmantot nenosakāmu autortiesību darbus šādos veidos:
 - (a) darīt nenosakāmu autortiesību darbus pieejamus Direktīvas 2001/29/EK 3. panta izpratnē;
 - (b) reproducēt Direktīvas 2001/29/EK 2. panta izpratnē, lai digitalizētu, darītu pieejamus, indeksētu, katalogizētu, saglabātu vai restaurētu.

2. Taču, ja vien 7. pantā nav noteikts citādi, 1. panta 1. punktā minētās organizācijas nedrīkst izmantot nenosakāmu autortiesību darbus citiem mērķiem, izņemot to sabiedriski nozīmīgos uzdevumus, proti, saglabāt un restaurēt to kolekcijās iekļautos darbus un nodrošināt to pieejamību kultūras un izglītības vajadzībām.
3. Šī direktīva neskar šādu organizāciju līgumu slēgšanas brīvību ar mērķi pildīt to sabiedriski nozīmīgos uzdevumus.
4. Dalībvalstis nodrošina, lai 1. panta 1. punktā minētās organizācijas, izmantojot nenosakāmu autortiesību darbus saskaņā ar 1. punktu, saglabātu informāciju par rūpīgo meklēšanu, ko tās veikušas, un uzturētu publiski pieejamus reģistrus par šo darbu izmantošanu.

7. pants

Nenosakāmu autortiesību darbu sankcionētas izmantošanas veidi

1. Dalībvalstis var 1. panta 1. punktā minētajām organizācijām sankcionēt nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu nolūkiem, kas nav minēti 6. panta 2. punktā, ar nosacījumu, ka:
 - (2) 1. panta 1. punktā minētās organizācijas saglabā informāciju par rūpīgo meklēšanu, ko tās veikušas;
 - (3) organizācijas uztur publiski pieejamu reģistru par nenosakāmu autortiesību darbu izmantošanu, ko tās veic;
 - (4) tādā nenosakāmu autortiesību darba gadījumā, kad tiesību subjekts ir noteikts, bet nav atrasts, tiesību subjekta vārds tiek norādīts pie darba izmantošanas;
 - (5) tiesību subjekti, kas izbeidz nenosakāmu autortiesību darba statusu 5. panta izpratnē, saņem atlīdzību par šā darba izmantošanu, ko veikušas 1. panta 1. punktā minētās organizācijas;
 - (6) tiesību subjekti saskaņā ar 4. apakšpunktu var prasīt atlīdzību dalībvalstu noteiktā termiņā, kurš nav īsāks par pieciem gadiem no dienas, kad notikusi darbība, kas ir prasības pamatā.
2. Dalībvalstis var izvēlēties veidu, kādā sankcionēt izmantošanu 1. punkta izpratnē, un tās var brīvi noteikt, ko darīt ar atlīdzību, kas nav pieprasīta pēc 1. punkta 5. apakšpunktā noteiktā termiņa beigām.

8. pants

Citu tiesību normu turpmāka piemērošana

Šī direktīva neskar noteikumus, kas jo īpaši attiecas uz patenttiesībām, preču zīmēm, dizainparauga tiesībām, lietderīgajiem modeļiem, pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijām, burtveidoliem, nosacītu piekļuvi, piekļuvi raidīšanas kabeļiem, nacionālo kultūras vērtību aizsardzību, prasībām attiecībā uz obligāto eksemplāru, tiesību aktiem attiecībā uz ierobežojošām darbībām un negodīgu konkurenci, komercnoslēpumiem, drošību,

konfidencialitāti, datu aizsardzību un privātumu, piekļuvi publiskiem dokumentiem, saistību tiesībām.

*9. pants
Piemērošana laikā*

1. Šīs Direktīvas noteikumus piemēro attiecībā uz visiem 1. pantā minētajiem darbiem, ko *[transponēšanas diena]* aizsargā dalībvalstu tiesību akti autortiesību jomā.
2. Šo direktīvu piemēro, neskarot nevienu līdz *[transponēšanas diena]* pabeigtu darbību un iegūtas tiesības.

*10. pants
Transponēšana*

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais līdz [...]. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmus minēto noteikumu tekstus, kā arī minēto noteikumu un šīs direktīvas atbilstības tabulu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsaucē.
2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus savu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

*11. pants
Pārskatīšanas klauzula*

Komisija pastāvīgi seko līdzi tiesību informācijas avotu attīstībai un vēlākais vienu gadu pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā un pēc tam katru gadu iesniedz ziņojumu par direktīvas piemērošanas jomā patlaban neiekļauto darbu vai citu aizsargātu tiesību objektu, konkrēti, fonogrammu, individuālu fotogrāfiju un citu attēlu iespējamu iekļaušanu šīs direktīvas piemērošanas jomā.

Līdz *[direktīvas transponēšanas datums + 1 gads]* Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai iesniedz ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu digitālo bibliotēku veidošanas kontekstā.

Vajadzības gadījumā, lai nodrošinātu iekšējā tirgus darbību, Komisija iesniedz šīs direktīvas grozījumu priekšlikumus.

*12. pants
Stāšanās spēkā*

Šī direktīva stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

13. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

PIELIKUMS

Direktīvas 3. panta 2. punktā minētie informācijas avoti ir šādi.

- (1) Publicētām grāmatām:
 - (a) obligātais eksemplārs;
 - (b) pastāvošas datu bāzes un reģistri, tostarp *ARROW* (*Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works* — Autortiesību informācijas un nenosakāmu autortiesību darbu pieejas reģistri), *WATCH* (*Writers, Artists and their Copyright Holders* — Mākslinieki, rakstnieki un viņu autortiesību subjekti) un *ISBN* (*International Standard Book Number* — Grāmatu starptautiskā standartnumerācija);
 - (c) attiecīgo autortiesību aģentūru, jo īpaši reproducēšanas tiesību organizāciju, datu bāzes.
- (2) Specializētiem žurnāliem un periodiskajiem izdevumiem:
 - (a) periodisko izdevumu *ISSN* (*International Standard Serial Number* — Starptautiskais standarta seriālizdevumu numurs) datu bāze;
 - (b) bibliotēku fondu un kolekciju indeksi un katalogi.
- (3) Laikrakstiem un žurnāliem:
 - (a) attiecīgās valsts izdevēju asociācija un autoru un žurnālistu asociācijas;
 - (b) obligātais eksemplārs;
 - (c) attiecīgo autortiesību aģentūru, tostarp reproducēšanas tiesību organizāciju, datu bāzes.
- (4) Vizuāliem darbiem, tostarp tēlotājmākslas darbiem, fotogrāfijām, ilustrācijām, dizainparaugiem, arhitektūras darbiem un šo darbu skicēm, kā arī grāmatās, specializētos žurnālos, laikrakstos un žurnālos iekļautiem citiem darbiem:
 - (a) šā pielikuma 1.–3. punktā minētie informācijas avoti;
 - (b) attiecīgo autortiesību aģentūru, jo īpaši vizuālās mākslas organizāciju, kā arī reproducēšanas tiesību organizāciju, datu bāzes;
 - (c) attiecīgos gadījumos fotoaģentūru datu bāzes.
- (5) Audiovizuāliem darbiem, kas iekļauti filmu mantojuma iestāžu un sabiedrisko raidorganizāciju kolekcijās:
 - (a) obligātais eksemplārs;
 - (b) filmu mantojuma iestāžu un nacionālo bibliotēku datu bāzes;

- (c) datu bāzes, kuros iekļauti attiecīgi standarti un identifikatori, piemēram, audiovizuālu materiālu *ISAN* datu bāze;
- (d) attiecīgo autortiesību aģentūru, jo īpaši autoru, izpildītāju, fonogrammu ražotāju un audiovizuālo materiālu ražotāju datu bāzes.